

Cyprus v skratke

Poznámka: Pokiaľ nie je uvedené inak, všetky štatistické údaje sa vzťahujú na územie Cyperskej republiky kontrolované cyperskou vládou a neplatia pre územie nachádzajúce sa pod tureckou vojenskou okupáciou od roku 1974.

Fotografie: Tlačová a informačná kancelária, cyperská organizácia cestovného ruchu, Národná banka Cypru, Generálne riaditeľstvo pre európske programy, koordináciu a rozvoj, archív prístavu v Limassole, www.dreamstime.com

Fotka na strane 7 (vpravo): Bratislavský hrad, Summit Európskej rady, 15.09.2016

Predaj alebo akékoľvek iné komerčné využitie tejto publikácie alebo jej časti je prísne zakázané.

Reprodukovanie častí publikácie je povolené pod podmienkou jej uvedenia ako zdroja použitého materiálu.

Publikácie Tlačovej a informačnej kancelárie sú k dispozícii bezplatne.

Cyprus v skratke

2

Cyperská republika

Štát

Oficiálny názov štátu: Kypriaki Demokratia (po grécky), Kıbrıs Cumhuriyeti (po turecky), Republic of Cyprus (po anglicky), Cyperská republika (po slovensky).

Deň nezávislosti: 1. október

Cyprus získal nezávislosť od britskej koloniálnej nadvlády v roku 1960. V roku 1974 Turecko napadlo Cyprus a obsadilo 36,2 % jeho zvrchovaného územia. Demarkačná línia doteraz prechádza naprieč ostrovom a rozdeľuje tak na dve časti nielen centrum hlavného mesta, Nikózie (Lefkosia), ale aj celú krajinu.

Hoci jej severnú časť okupuje cudzí štát, Cyperská republika je medzinárodne uznaná ako jediný legitímny štát, zvrchovaný na celom území ostrova, vrátane oblastí okupovaných Tureckom.

Vlajka

Vlajka Cyperskej republiky vznikla v roku 1960, keď sa Cyprus stal nezávislým a zvrchovaným štátom.

Pozadie vlajky je biele, v strednej časti je vyobrazená silueta mapy Cypru medenej farby (farba Pantone: 1385 C), pod ktorou sa nachádzajú dve prekrížené olivovozelené vetvičky olivovníka (farba Pantone: 574 C). Medená farba má dvojakú symboliku: po prvé, hovorí sa, že názov ostrova je odvodený od starovekého (eteocyperského alebo sumerského) slova označujúceho meď; a po druhé, meď je úzko spojená s Cyprom už od staroveku, kedy sa ostrov stal hlavným producentom a dodávateľom tohto kovu. Olivové vetvičky sú zase symbolom mieru.

Štátny znak

Štátny znak Cyperskej republiky znázorňuje bielu holubicu nesúcu v zobáčku olivovú vetvičku, ktorá je umiestnená v strede štítu medenej farby (farba Pantone: 1385 C), teda kovu, ktorý sa oddávna priamo spája s dejinami Cypru. V štíte pod holubicou sa nachádza rok nezávislosti Cypru, 1960, takisto bielej farby. Štít lemujú dve prekrížené olivovozelené vetvičky olivovníka (farba Pantone: 574 C), ktoré spolu s bielou holubicou symbolizujú mier.

Vláda

Cyprus je zvrchovanou nezávislou republikou s prezidentskou formou vlády. Ústava rozlišuje samostatnú výkonnú, zákonodarnú a súdnu zložku moci, z ktorých každá disponuje nezávislými právomocami. Prezident je hlavou štátu a súčasne aj vlády.

Výkonná moc

Prezident

V súlade s ústavou z roku 1960 sa prezidentom môže stať len grécky Cyperčan priamo volený komunitou gréckych Cyperčanov a viceprezidentom sa môže stať turecký Cyperčan priamo volený komunitou tureckých Cyperčanov na päťročné funkčné obdobie.

Na základe ústavy výkonnú moc uplatňuje prezident spoločne s viceprezidentom prostredníctvom Rady ministrov, ktorú menujú (prezident menuje siedmich,

viceprezident troch ministrov). Prezident a viceprezident majú konečné právo veta pri rozhodnutiach Rady ministrov a pri zákonoch a rozhodnutiach Snemovne reprezentantov, ktoré sa týkajú zahraničných vecí, obrany a bezpečnosti. V roku 1964 sa však turecko-cyperský viceprezident a traja turecko-cyperskí ministri rozhodli z vlády odstúpiť a odvtedy je vláda nútená fungovať len s gréckymi Cyperčanmi na postoch všetkých ministrov, ktorých počet sa následne zvýšil na jedenásť. Pozícia viceprezidenta zostáva neobsadená.

Rada ministrov

Rada ministrov má výkonnú moc vo všetkých záležitostiach. Každý minister je na čele svojho ministerstva a vykonáva moc vo všetkých záležitostiach, ktoré spadajú do pôsobnosti daného ministerstva.

Hovorca vlády a štátny tajomník Kancelárie prezidenta sa tiež zúčastňujú na zasadnutiach Rady ministrov.

4

Zákonodarná moc

Snemovňa reprezentantov

Zákonodarnú moc vykonáva jednokomorová Snemovňa reprezentantov. Jej členovia sú volení na obdobie piatich rokov. V čase svojho založenia mala Snemovňa 50 poslancov, z ktorých 35 tvorili grécki Cyperčania a 15 tureckí Cyperčania. V roku 1985 sa celkový počet kresiel zvýšil na 80, pričom 56 kresiel patrilo zástupcom gréckych Cyperčanov a 24 kresiel zástupcom tureckých Cyperčanov.

Po odstúpení tureckých Cyperčanov v roku 1964 sú poslancami v Snemovni len grécki Cyperčania.

Maronitská, arménska a latinská náboženská skupina, ktoré hlasujú ako súčasť grécko-cyperskej komunity, volia každá zo svojej skupiny po jednom dodatočnom zástupcovi. Títo nehlasujúci zástupcovia sa zúčastňujú na schôdzkach Snemovne, ale nie na rozprave v Snemovni. Prerokávajú sa s nimi len záležitosti týkajúce sa záujmov ich skupiny.

Prezidenta Cyperskej republiky uvádza do funkcie Snemovňa reprezentantov.

Od roku 1964, odkedy je úrad viceprezidenta neobsadený, úlohu úradujúceho prezidenta republiky počas jeho dočasnej nespôsobilosti zastáva predseda Snemovne reprezentantov.

Súdna moc

Súdnicstvo je ustanovené ako samostatná moc, nezávislá od ostatných dvoch zložiek moci štátu, a autonómna v oblasti svojich kompetencií, právomocí a jurisdikcie.

Najvyšší súd

Najvyšší súd je najvyšším súdnym orgánom štátu a tvoria ho trinásť sudcovia, z ktorých jeden je jeho predsedom. Má právomoc preskúmať ústavnosť zákonov alebo konflikt moci, prípadne kompetencií, ktorý vznikne medzi orgánmi, resp. úradmi štátu. Navyše rozhoduje o ústavnosti zákonov, ktoré prezident republiky môže vrátiť na prerokovanie na základe právomoci danej ústavou. Ako konečný **Odvolačí súd** republiky má právomoc prerokovať a rozhodnúť o všetkých odvolaniach prvostupňových súdov v občianskych a trestno-právnych záležitostiach. Pretože zároveň pôsobí aj ako **Volebný súd**, má moc prerokovať a rozhodnúť o žiadostiach týkajúcich sa výkladu a aplikácie volebných zákonov. Plní aj funkciu **Námorného súdu** s prvostupňovou a odvolacou právomocou.

Prvostupňové súdy

Základnými prvostupňovými súdmi sú okresné súdy pôsobiace v každom okrese republiky s výnimkou okupovaných území. Tvoria ich okresní sudcovia, vyšší okresní sudcovia a predsedovia okresných súdov. Medzi ďalšie prvostupňové súdy patria: porotné súdy, Vojenský súd, Súd pre pracovno-právne spory, súdy pre reguláciu nájomného, rodinné súdy a novozriadený Správny súd.

Sudcovia

Sudcov prvostupňových súdov menuje, prekladá a povyšuje Najvyššia súdna rada (tvoria ju členovia Najvyššieho súdu), ktorá má aj disciplinárnu pôsobnosť, zatiaľ čo sudcov Najvyššieho súdu menuje prezident republiky.

Nezávislí štátni činitelia a orgány

Na Cypre existujú tiež nezávislí štátni činitelia a orgány, ktoré nespádajú pod žiadne ministerstvo. Patria medzi ne: generálny prokurátor, ktorý je na čele úradu prokuratúry a generálny audítor, ktorý je na čele Kontrolného úradu, guvernér Centrálnaj banky, ombudsman (Komisár pre správu), finančný ombudsman, Komisia pre verejnú službu, Komisia pre oblasť vzdelávania, Generálne riaditeľstvo pre európske programy, koordináciu a rozvoj, Štátna pokladnica, Úrad pre reguláciu energetiky Cypru, Komisia na ochranu hospodárskej súťaže, Komisár pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb, Komisár pre ochranu osobných údajov, Komisár pre kontrolu štátnej pomoci, Komisár pre ochranu práv detí, Komisár pre právne otázky, Komisár pre životné prostredie, Komisár pre humanitárne otázky a zahraničných Cyperčanov, Komisár pre dobrovoľnícke a mimovládne organizácie, Úrad pre verejné obstarávanie, Služba pre vnútornú kontrolu, Úrad pre Rozhlas a televíziu Cypru, Cyperská komisia pre cenné papiere a burzu.

6

Centrálna banka Cypru

Cyperská Centrálna banka bola založená v roku 1963 ako nezávislá inštitúcia. V súčasnosti sa Centrálna banka riadi Zákonom o Centrálnej banke Cypru z roku 2002, ktorý bol novelizovaný v roku 2007. Tento zákon zabezpečuje nezávislosť banky, ako aj jej súlad s príslušnými ustanoveniami Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva a Štatútu Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky. Cyperská Centrálna banka je neoddeliteľnou súčasťou eurosystému, ktorý pozostáva z národných centrálnych bánk krajín eurozóny a Európskej centrálnej banky.

Medzi hlavné funkcie Centrálnej banky patrí:

- vykonávanie rozhodnutí Európskej centrálnej banky v oblasti menovej politiky,
- držba a správa oficiálnych devízových rezerv,
- bankový dohľad,
- zabezpečenie stability menového systému,
- podpora, regulácia a dohľad nad hladkým fungovaním platobných operácií a zúčtovacích systémov a
- poskytovanie bankových služieb vláde.

Orgány miestnej samosprávy

Na Cypre sú dva typy miestnych orgánov: mestské a obecné, na ktoré sa vzťahujú osobitné zákony. Magistráty predstavujú formu miestnej samosprávy v mestách a turistických centrách, zatiaľ čo obecné úrady predstavujú miestnu štruktúru samosprávy na vidieku. Primátorov a starostov priamo volia občania na päťročné funkčné obdobie.

Mestá a obce

Obec sa môže stať mestom na základe miestneho referenda po schválení Radou ministrov, za predpokladu, že má buď viac ako 5 000 obyvateľov, alebo dostatočné ekonomické zdroje na to, aby mohla fungovať ako mesto. Medzi hlavné povinnosti miest patrí výstavba, údržba a osvetlenie ulíc, zber, odvoz a spracovanie odpadu, ochrana a zlepšovanie životného prostredia.

Kompetencie obcí sú vo všeobecnosti podobné tým, ktoré majú mestá, ale majú inú štruktúru. Vláda poskytuje väčšine obcí základnú administratívnu a technickú podporu prostredníctvom okresných úradov.

Medzinárodné vzťahy

Cyprus udržiava veľmi dobré vzťahy s veľkým počtom krajín a cieľom jeho zahraničnej politiky je aktívne sa zapájať do procesov, ktoré sú zamerané na podporu medzinárodnej spolupráce, mieru, stability a udržateľného rozvoja.

Cyprus bol vždy horlivým zástancom ľudských práv, zvrchovanosti a územnej celistvosti štátov, významným obhajcom medzinárodného mieru a bezpečnosti. Jeho geografická poloha mu umožňuje hrať dôležitú úlohu tak vo východnom Stredomorí, ako aj v rámci európskej rodiny. Vstup Cypru do Európskej únie bol začiatkom novej éry vzťahov s tretími krajinami, v ktorej pôsobí ako komunikačný most medzi nimi a Európskou úniou. Cyprus sa snaží preskúmať synergie, optimalizovať vývoj zdrojov a vytvárať príležitosti prostredníctvom medzištátnej a

regionálnej spolupráce v prospech mieru a prosperity v širšom východnom Stredomorí. V tomto smere objavenie značného množstva uhľovodíkov v regióne otvorilo nové možnosti spolupráce, a to nielen medzi krajinami tohto regiónu, ale aj medzi EÚ a týmito krajinami prostredníctvom Cypru.

Cyperská republika je členom mnohých medzinárodných organizácií vrátane:

- Organizácie spojených národov (1960) a takmer všetkých jej špecializovaných agentúr
- Rady Európy (1961)
- Britského spoločenstva národov (1961)
- Svetovej banky (1961)
- Medzinárodného menového fondu (1961)
- Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (1975)
- Svetovej obchodnej organizácie (1995)

8

Členský štát Európskej únie

Dňa 1. mája 2004 sa Cyperská republika stala plnohodnotným členom EÚ. Vstup do EÚ bol pre Cyprus prirodzenou voľbou, ktorú určovala jeho kultúra, civilizácia, história, jeho proeurópska orientácia, ako aj dodržiavanie ideálov demokracie, slobody a spravodlivosti.

Uplatňovanie zákonov a smerníc EÚ (acquis communautaire) je pozastavené na území, ktoré vojensky okupuje Turecko, až do vyriešenia okupácie a násilného rozdelenia krajiny. Medzitým cyperská vláda v spolupráci s Európskou komisiou presadzuje opatrenia na zjednodušenie rastúcej hospodárskej spolupráce medzi oboma komunitami a zvýšenie životnej úrovne tureckých Cyperčanov.

Hoci z členstva v EÚ plynie Cypru veľa výhod, ako členský štát má aj čo ponúknuť. Vďaka svojej strategickej polohe na križovatke Európy, Blízkeho východu, severnej Afriky a Ázie, sa Cyprus stáva ešte dôležitejším obchodným centrom regiónu, ako aj medzinárodným komunikačným a dopravným uzlom.

Vďaka modernej infraštruktúre, dobrému právnemu systému, daňovým stimulom, nízkej kriminalite a

vzdelanej pracovnej sile je Cyprus obľúbeným regionálnym centrom európskych a iných medzinárodných spoločností.

Od svojho vstupu do EÚ prešiel Cyprus významnými štrukturálnymi reformami, ktoré transformovali ekonomiku krajiny. Obchod a úrokové sadzby prešli liberalizáciou, kontrola cien a investičné obmedzenia boli zrušené. Výstavba a prevádzka veľkých infraštruktúrnych projektov sa financuje zo súkromných zdrojov, monopoly boli zrušené.

Politický kontext, ktorý sa vytvoril vstupom do EÚ, pozitívne ovplyvňuje úsilie o komplexné vyriešenie rozdelenia Cypru, ktoré opätovne zjednotí cyperský ľud i ekonomiku krajiny.

Cyprus prevzal po prvýkrát predsedníctvo v Rade Európskej únie od júla do decembra 2012. Počas jeho trvania sa podarilo uzavrieť dohodu o Jednotnom patente a o Jednotnom mechanizme dohľadu, začali sa rokovania o Dohode o voľnom obchode s Japonskom, rokovania o rovnakej dohode so Singapurom boli úspešne zavŕšené. Dôležitý pokrok sa dosiahol aj v otázke Viacročného finančného rámca a Spoločného európskeho azylového systému.

10

Poloha a rozloha

Cyprus je malý ostrov s rozlohou 9 251 km², so šírkou 240 km z východu na západ a dĺžkou 100 km zo severu na juh. Má strategickú polohu vo východnom cípe Stredomoria (33° V, 35° S), na križovatke Európy, Afriky a Ázie, a v bezprostrednej blízkosti rušných obchodných ciest, spájajúcich Európu s Blízkym východom, Ruskom, Strednou Áziou a Ďalekým východom.

Topografia

Cyprus má dve pohoria: pohorie Pentadakytylos, ktoré sa rozprestiera pozdĺž takmer celého severného pobrežia, a horský masív Troodos nachádzajúci sa v strednej a juhozápadnej časti ostrova, ktorého najvyšším bodom je vrch Olymp, s výškou 1953 m. n. m. Severné pobrežie Cypru je členité a skalnaté, zatiaľ čo na juhu sa nachádzajú dlhé piesočnaté pláže. Medzi uvedenými pohoriami sa rozprestiera úrodná nížina Mesaoria.

Podnebie

Cyprus má stredomorské podnebie: horúce suché letá od júna do septembra a mierne, vlhké zimy od novembra do marca, oddelené krátkym jesenným a jarným obdobím, pre ktoré sú typické náhle zmeny

počasí v októbri, apríli a máji. Vyznačuje sa vysokým počtom slnečných dní počas celého roka, najmä od apríla do septembra, keď denný priemer slnečného svitu prekračuje jedenásť hodín.

Flóra a fauna

Sedemnást percent plochy ostrova pokrýva les. K prirodzenej vegetácii patria ihličnaté a listnaté stromy, kríky a kvety. Cyperskú flóru tvorí okolo 1 800 miestnych druhov, poddruhov a odrôd. Približne 140, t.j. 7 %, je endemických, teda typických výhradne pre Cyprus. Cyklámen (*Cyclamen cyprium*) bol vyhlásený za národnú rastlinu Cypru a dub zlatý (*Quercus alnifolia*) sa stal národným stromom ostrova.

Cyperskú faunu predstavuje 7 druhov suchozemských cicavcov, 26 druhov obojživelníkov a plazov, 365 druhov vtákov a rozmanité druhy hmyzu; v pobrežných vodách nachádza svoje útočisko 197 druhov rýb a rôzne druhy krabov, húb a ostnatokožcov.

Najväčším voľne žijúcim cicavcom, ktorý ešte stále žije na ostrove, je cyperský muflón, vzácny druh voľne žijúcej ovce, ktorého môžeme nájsť len na Cypre.

12

Obyvateľstvo

- 940.100 (december 2015):**
- 74,5 % (701.000) grécki Cyperčania
  - 9,8 % (91.800) tureckí Cyperčania [odhad]
  - 15,7 % (147.300) zahraniční rezidenti a pracovníci
- Hustota obyvateľstva:**
- 102 obyvateľov na km²

Demografická štatistika (2015)

Pôrodnosť	10,9 na tisíc obyvateľov
Úmrtnosť	6,9 na tisíc obyvateľov
Miera rastu obyvateľstva	0,2%
Stredná dĺžka života (muži)	79,8
Stredná dĺžka života (ženy)	83,5

Okresy

Počet obyvateľov (dec. 2015)

Nikózia (Lefkosia)	330 000
Limassol (Lemesos)	237 000
Larnaka (Larnaca)	144 200
Pafos (Paphos)	90 200
Famagusta (Ammochoostos)*	46 900

* v časti kontrolovanej vládou

Mestá	Počet obyvateľov (dec. 2015)
Nikózia (Lefkosia) [hlavné mesto]	241 400
Limassol (Lemesos)	180 300
Larnaka (Larnaca)	84 900
Pafos (Paphos)	63 600

Mestá okupované Tureckom	Počet obyvateľov*
Famagusta (Ammochostos)	38 960
Morfu (Morphou)	7 466
Kyrenia (Keryneia)	3 892

* odhad počtu obyvateľov na základe vzorky, apríl 1973

14

Jazyky

Oficiálnymi jazykmi sú gréčtina a turečtina. Vo veľkej miere sa používa aj angličtina.

Náboženstvo

Grécki Cyperčania sú prevažne kresťania a patria k Autocefálnej gréckej ortodoxnej cirkvi Cypru. Tureckí Cyperčania sú prevažne sunitski moslimovia a menšie náboženské skupiny Maronitov, Arménov a Latinov patria k iným kresťanským vierovyznaniam – k Maronitskej katolíckej cirkvi, Arménskej apoštolskej ortodoxnej cirkvi, resp. Rímskokatolíckej cirkvi.

Kultúrne dedičstvo

- neolitické osídlenie (Chirokitía/Choirokoitia)
- antické, helénske a rímske pamiatky (Salamína, starobylý Odeon v Pafose, mozaiky v Dionýzovom dome v Pafose)
- byzantské a latinské kostoly a kláštory (Chrám Panny Márie Asinskej, Chrám sv. Mikuláša v Kakopetrii, kláštor Kykkos)
- lusignanské a benátske pevnosti a hrady (12.-16.

- stor.), (Opátstvo Bellapais benátske hradby v Nikózii, Hrad sv. Hilária)
- mešity (mešita Hala Sultan, mešita Bayraktar).

Mimoriadne úsilie sa vynakladá na ochranu a zachovanie kultúrneho dedičstva v oblastiach okupovaných Tureckom.

Multikulturalizmus

Z geografického hľadiska je Cyprus križovatkou civilizácií a mostom medzi kultúrami.

Cyprus dobylo v rôznych obdobiach mnoho mocností, ale dokázal prijať ich rozmanité kultúrne vplyvy. Vzhľadom na svoju geografickú a strategickú polohu je Cyprus príkladom a vzorom harmonického spolunažívania rôznych kultúr. Po celom území ostrova sú roztrúsené historické a náboženské pamiatky rôznych umeleckých slohov, námetov a filozofií.

Je to výhodou Cypru ako členského štátu EÚ, pretože tým prispieva k presadzovaniu princípov, na ktorých sú založené európske ideály, teda mierové spolunažívanie, spolupráca, rešpektovanie rôznorodosti a hľadanie spoločného smerovania.

16

História

Prvé archeologické nálezy civilizácie na Cypre sa datujú do 10. tisícročia pred n. l. (raný neolit alebo Doba kamenná). Ostrov nadobudol grécky charakter po tom, ako sa tam usadili mykénsko-achájski Gréci, v období od 13. do 11. storočia pred n. l. V polovici 9. storočia pred n. l. začali prichádzať Feničania, ktorí sa sústreďovali najmä v pobrežnom meste Kition. Následne sa Cyprus dostal pod nadvládu Asýrčanov, Egypťanov a Peržanov (8.-4. stor. pred n. l.). Medzi rokmi 30 pred n. l. a 330 n. l. bol Cyprus súčasťou Rímskej ríše. Vtedy sa kresťanstvo rozšírilo na Cyprus.

Cyprus si napriek všetkému dokázal zachovať svoju grécku identitu ako súčasť dynastie Ptolemaiovcov v helenistickom období (310-30 pred n. l.) a svoje národné dedičstvo si uchoval v byzantskom svete, hovoriacim po grécky (330-1191 n. l.). Grécky jazyk a kultúra prevládali počas nasledujúcich storočí, hoci sa Cyprus dostal postupne pod nadvládu ďalších cudzích dobyvateľov – anglického kráľa Richarda I. (Levie srdce) a Templárskych rytierov (1191-1192), Frankov (rod Lusignanovcov) (1192-1489), Benátčanov (1489-1571), Osmanských Turkov (1571-1878) a Britov (1878-1960).

V rokoch 1955-1959 viedli grécki Cyperčania protikolonialistický boj za oslobodenie spod britskej nadvlády. V roku 1960 získal Cyprus nezávislosť a stal sa konštitučnou republikou. Podľa Züriško-londýnskych dohôd sa Grécko, Turecko a Británia stali garantmi nezávislosti ostrova, pričom Británia si na Cypre ponechala dve zvrchované vojenské základne, Akrotiri/Episkopi a Dekelia, ktoré zaberajú 2,7 % územia ostrova.

Politická moc sa mala deliť medzi gréckych a tureckých Cyperčanov v pomere 7:3. Toto rozdelenie poskytovalo komunite tureckých Cyperčanov (ktorí tvorili 18 % populácie) 30-percentné zastúpenie vo vládných a štátnych inštitúciách. Okrem toho mala komunita tureckých Cyperčanov právo veta pri rozhodovaní o dôležitých otázkach.

Vzťahy medzi oboma komunitami boli po stáročia mierumilovné a priateľské. Určité ustanovenia Züriško-londýnskych dohôd a ústavy z roku 1960 (ktoré boli cyperskému ľudu vnútené) sa však ukázali ako živná pôda pre vnútorné konflikty a vonkajšie zásahy. Samotná ústava zdôrazňovala rozdiely medzi

gréckymi a tureckými Cyperčanmi, čím podnecovala skôr rozvratné, než zjednocujúce tendencie medzi týmito dvoma komunitami. Grécki Cyperčania boli odhodlaní posilniť jednotu štátu, avšak vedenie tureckých Cyperčanov, na silné naliehanie Turecka, vyvíjalo úsilie o etnickú segregáciu a geografické rozdelenie ostrova. To viedlo k vzniku krátkodobých nepokojov medzi komunitami v rokoch 1963-1967 a viedlo k leteckým útokom a hrozbám invázie zo strany Turecka. V roku 1964 sa tureckí Cyperčania prestali podieľať na činnosti vlády, zákonodarného zboru a štátnej služby.

Od roku 1968 do roku 1974 prebiehali rozhovory medzi obidvoma komunitami pod záštitou OSN s

cieľom nájsť riešenie. Počas tohto obdobia napätie medzi komunitami ustúpilo a násilie sa v tom období skutočne vytratilo.

Mierové sily OSN na Cypre (UNFICYP), ktoré majú v súčasnosti menej ako 900 vojakov, boli na ostrov vyslané v roku 1964 po vypuknutí konfliktov medzi komunitami v decembri 1963 a po hrozbách invázie zo strany Turecka. V súčasnosti je hlavnou úlohou mierových síl monitorovať nárazníkovú zónu a udržiavať prímerie nariadené zo strany OSN v roku 1974, keďže viac ako 40 000 tureckých vojakov ešte stále okupuje severnú časť ostrova.

18

Vojenská invázia a turecká okupácia

Dňa 15. júla 1974 uskutočnila vojenská junta, ktorá v tej dobe vládla v Grécku, prostredníctvom tajnej dohody s kolaborantmi spomedzi gréckych Cyperčanov na ostrove prevrat, ktorého cieľom bolo zvrhnutie demokraticky zvolenej cyperskej vlády. Turecko využilo tento prevrat ako zámienku a 20. júla vtrhlo na Cyprus, čím porušilo medzinárodné princípy správania upravené zmluvami, ktorých je signatárom, údajne aby nastolilo ústavný poriadok. Namiesto toho sa zmocnilo 36,2 % zvrchovaného územia Cyperskej republiky, čím porušilo Chartu OSN a základné princípy medzinárodného práva. Vojenská agresia Turecka proti Cypru pretrváva s rovnakou intenzitou už vyše 40 rokov, a to aj napriek rezolúciám OSN, ktoré žiadajú odchod všetkých cudzích vojsk z Cypru.

Turecká invázia a okupácia mala katastrofálne následky: tisíce ľudí prišli o život a okolo 180 000 gréckych Cyperčanov žijúcich na severe - čo je viac ako tretina celkovej populácie - bolo násilne vysťahovaných zo svojich domovov. Ďalších 20 000 gréckych Cyperčanov zostalo uzavretých v okupovaných oblastiach a postupne, s použitím zastrašovania a odopierania ich základných ľudských práv, bolo prinútených opustiť svoje domovy a hľadať útočisko v oblasti kontrolovanej vládou. V

súčasnosti sa na okupovanom území nachádza okolo 410 prevažne starších gréckych Cyperčanov. Tureckí Cyperčania boli zase prinútení Tureckom presťahovať sa na okupované územie, v súlade s tureckou politikou etnickej segregácie.

Približne 1 400 civilistov a vojakov spomedzi gréckych Cyperčanov bolo počas tureckej invázie nezvestných. Mnohých zajali turecké vojská, a niektorých z nich, predtým ako zmizli, videli svedkovia v tureckých väzniciach a na okupovanom území. Veľa z nich zostáva nezvestných kvôli nechote Turecka spolupracovať na zistení ich osudu a úplnom vyriešení tejto humanitárnej záležitosti. Navyše, politika presídlenia občanov z Turecka na okupované územia zmenila demografické zloženie ostrova do takej miery, že celkový počet ilegálnych prisťahovalcov prevyšuje počet tureckých Cyperčanov takmer dvojnásobne. Táto situácia má zjavné významné sociálne a politické dôsledky pre samotných tureckých Cyperčanov, ktorí opakovane vyjadrujú svoj nesúhlas s masovým prílevom prisťahovalcov. Výsledkom toho je, že tisíce tureckých Cyperčanov emigrovali do zahraničia.

Turecká invázia a okupácia spôsobili ekonomický kolaps severnej časti ostrova, ktorá bola až do roku 1974 najbohatšia a najrozvinutejšia. Okrem toho ostrov stratil v čase invázie 70 % zdrojov svojho ekonomického potenciálu a 30 % populácie prišlo o zamestnanie.

20

Veľká časť bohatého kultúrneho dedičstva bola na okupovanom území zničená a miesta bohoslužieb boli znesvätené. Tento zločin spáchala najmä turecká armáda a občania Turecka, a pokračuje sa v tom dodnes, v súčinnosti s okupačnou mocnosťou.

Celý rad rezolúcií Valného zhromaždenia a Bezpečnostnej rady OSN, ako aj početných medzinárodných organizácií, a rozhodnutia medzinárodných súdov odzrkadľujú všeobecné odsúdenie tureckej invázie a všetkých nasledujúcich prejavov agresie Turecka voči Cypru, požadujú bezpečný návrat všetkých utečencov do svojich domovov a vypátranie nezvestných osôb, žiadajú tiež rešpektovanie ľudských práv všetkých Cyperčanov, ako aj rešpektovanie nezávislosti, zvrchovanosti a územnej celistvosti Cypru. Okrem toho Európsky súd pre ľudské práva potvrdil, že turecká vláda je zodpovedná za masové a systematické porušovanie ľudských práv na Cypre.

Postupné kolá rokovaní medzi grécko-cyperskou a turecko-cyperskou komunitou, prebiehajúce pod záštitou OSN od roku 1974 na vyriešenie cyperského problému a opätovné zjednotenie krajiny, však podkopáva Turecko a vedenie tureckých Cyperčanov so zámerom dosiahnuť také usporiadanie, ktoré by ponechalo Cyprus trvale rozdelený. Na druhej strane cyperská vláda a grécki Cyperčania dôsledne podporujú skutočné opätovné zjednotenie krajiny.

Dňa 24. apríla 2004 bol cyperskému ľudu predložený návrh generálneho tajomníka OSN (Annanov plán V) na komplexné riešenie cyperského problému, aby o ňom hlasoval v samostatných, ale súčasne prebiehajúcich referendách v oboch komunitách. Jasná väčšina, 75,8 % gréckych Cyperčanov, odmietla tento plán, pretože mala pocit, že nebol vyvážený a nevyvrátil ich obavy o bezpečnosť, funkčnosť a životaschopnosť navrhovaného riešenia. Grécki Cyperčania svojím hlasovaním odmietli tento konkrétny a naozaj zlý plán, ktorý im bol predložený, pretože nevedol ku skutočnému opätovnému zjednoteniu ostrova, jeho ľudu, inštitúcií a ekonomiky. Naopak, 64,9 % tureckých Cyperčanov (vrátane hlasov ilegálnych prisťahovalcov z Turecka) hlasovalo za tento plán.

Výrazná porážka Annanovho plánu vyústila do jeho neplatnosti podľa vlastnej zmluvnej klauzuly. Napriek tomu cyperská vláda aj naďalej zotrúva na svojom záväzku pokračovať pod gesciou misie dobrej vôle generálneho tajomníka OSN a zachovať proces, ktorý umožní dosiahnutie komplexného riešenia. Preto sa usilovala oživiť mierový proces s cieľom nájsť vzájomne prijateľné riešenie, ktoré by odstránilo oprávnené obavy všetkých Cyperčanov.

V súlade s týmto postojom podpísali dňa 8. júla 2006 vtedajší prezident Cyperskej republiky, Tassos Papadopoulos, a vodca komunity tureckých

22

Cyperčanov dohodu o „súbore zásad“ riešenia cyperského problému. Znovu potvrdili záväzok oboch komunít opätovne zjednotiť Cyprus na základe dvojzónovej a dvojkomunitnej federácie a súhlasili s postupmi na prípravu pôdy na komplexné rokovania, ktoré povedú k tomuto riešeniu.

Napriek prekážke, ktorou bolo odmietnutie tureckej strany rešpektovať dohodu z 8. júla, bol mierový proces oživený v roku 2008, hneď po zvolení prezidenta Demetrisa Christofiasa, kedy sa začali priame rokovania medzi vodcami oboch komunít. Tento proces bol však prerušený na jar roku 2012, keď turecká strana odmietla spolupracovať na pokračovaní rozhovorov o vyriešení otvorených otázok.

Krátko po svojom zvolení prevzal prezident Nicos Anastasiades iniciatívu na vytvorenie novej dynamiky v rámci ďalšieho kola rozhovorov a predstavil balík návrhov opatrení smerujúcich k obnoveniu vzájomnej dôvery medzi oboma komunitami. Mierové rozhovory pod vedením OSN sa obnovili po vymenovaní grécko-cyperského a turecko-cyperského vyjednávača a prezident republiky a vtedajší turecko-cyperský vodca, Dervis Eroglu, sa 11. februára 2014 dohodli na Spoločnej

deklarácii, ktorá stanovila rámec a základné princípy riešenia cyperského problému a objasnila budúcu metodiku.

Rozhovory však boli odložené po tom, ako Turecko podniklo provokačné akcie vo výlučnej ekonomickej zóne Cypru a znova sa začali 15. mája 2015 po zvolení Mustafu Akinciho do vedenia komunity tureckých Cyperčanov. Odvtedy prebiehajú intenzívne rokovania týkajúce sa všetkých aspektov cyperského problému a v mnohých otázkach sa dosiahol významný pokrok.

Prezident Anastasiades opakovane sľúbil, že bude neúnavne pracovať s cieľom ukončiť neprijateľný status quo na Cypre a dosiahnuť fungujúce a úplne riešenie, ktoré nielen posilní regionálnu úlohu krajiny, ale prispeje aj k stabilite a prosperite regiónu, vytvárajúc z Cypru vzor mierového spolunažívania v nepokojnom susedstve.

Usiluje sa o priechodné, dlhotrvajúce a fungujúce riešenie, ktoré zabezpečí, že Cyperská republika zostane moderným členom EÚ a OSN, s úplnou zvrchovanosťou, nezávislosťou a územnou celistvosťou.

Ekonomika

Aj keď politický problém zostáva nevyriešený, ekonomika voľného trhu v oblastiach kontrovaných vládou prešla od roku 1974 pozoruhodným oživením. Úspech ekonomiky sa okrem iných faktorov pripisoval aj prijatiu trhovo orientovaného ekonomického systému, zdravým makroekonomickým politikám nasledujúcich vlád, ako aj existencii dynamickej a flexibilnej podnikateľskej sféry a vysoko vzdelanej pracovnej sily. Počas posledných dvoch desaťročí sa ekonomika Cypru preorientovala z poľnohospodárstva na služby a ľahký priemysel. Cyprus je v súčasnosti dôležitou turistickou destináciou, ako aj modernou ekonomikou ponúkajúcou dynamické služby, vyspelú materiálnu a sociálnu infraštruktúru. 1. januára 2008 sa Cyperská republika stala súčasťou eurosystému a prijala euro ako svoju oficiálnu menu, čím nahradila cyperskú libru.

Medzinárodná hospodárska kríza mala významný dopad na cyperskú ekonomiku, v dôsledku čoho bola vláda nútená požiadať o pomoc z podporných mechanizmov poskytovaných Európskou komisiou, Európskou centrálnou bankou a Medzinárodným menovým fondom (tzv. Trojka). Zmluva o úvere, rovnako ako makroekonomický ozdravný program (memorandum o porozumení) boli s Trojkou uzavreté na jar v roku 2013 s cieľom obnoviť hospodársku stabilitu.

O tri roky neskôr, 31. marca 2016, Cyprus z ozdravného programu vystúpil po úspešnom splnení jeho ustanovení týkajúcich sa fiškálnych, bankových a štrukturálnych výziev, čo signalizuje, že Cyprus sa dostáva z recesie.

Euroskupina, Medzinárodný menový fond a predstavitelia EÚ pochválili Cyprus za jeho náročnú prácu a za dosiahnuté ciele, vrátane imponujúceho obratu ekonomiky, ktorý v roku 2015 vyústil do kladného rastu o približne 1,7 %, stabilizácie bankového sektora, obnovenia udržateľnej fiškálnej pozície, zníženia verejného dlhu, znovuzískania prístupu na medzinárodné kapitálové trhy a priebežnej aktualizácie jeho bonity medzinárodnými ratingovými agentúrami.

Je potrebné zdôrazniť, že vláda vyhlásila svoj záväzok udržať obozretnosť v makroekonomickej a fiškálnej politike a pokračovať v podpore štrukturálnych reforiem. Zameriava sa aj na udržanie výhod Cypru, akými sú dômyselná infraštruktúra a priaznivý daňový systém, aby tak ešte zvýšila konkurencieschopnosť hospodárstva.

Okrem toho je potrebné poznamenať, že nedávny prieskum vo výlučnej ekonomickej zóne Cypru objavil rozsiahle zásoby zemného plynu, čo bude mať významný vplyv na príjmy Cypru v strednodobom horizonte.

Sektor % príspevok k HPH* (2015)

Primárny (najmä poľnohospodárstvo)	2,3%
Sekundárny (najmä priemyselná výroba a stavebníctvo)	10,5%
Terciárny	87,2%

* hrubá pridaná hodnota

Ďalšie ekonomické údaje 2015

Príjem na obyvateľa	20 732 EUR
Inflácia (CPI)	-2,1%
Tempo rastu	1,7%
Miera nezamestnanosti	14,9%
Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	420 961
Zamestnanosť	361 723

26

Zahraničný obchod a lodiarstvo

Strategická poloha Cypru, jeho priaznivé daňové prostredie, vzdelaná pracovná sila, skvelé telekomunikácie, moderné bankovníctvo a právny systém robia z krajiny ideálny obchodný most spájajúci Európsku úniu a Blízky východ.

Atraktívne podnikateľské prostredie na Cypre a poskytovaná podpora sa vyrovnajú tým najlepšie rozvinutým centráram na svete. Cyprus je považovaný za popredné medzinárodné obchodné centrum spolu s ďalšími približne 50 krajinami, ktoré ponúkajú podobnú úroveň služieb.

Zahraniční investori môžu zaregistrovať svoju spoločnosť priamo v Obchodnom registri a získať potrebnú licenciu u príslušných orgánov. Cyprus je tiež dôležitým centrom námornej dopravy a disponuje jednou z najväčších obchodných flotíl na svete, s viac ako 1 704 (2015) registrovanými loďami. Okrem toho je Cyprus významným lodiarskym centrom, pretože na jeho území pôsobí okolo 60 lodiarskych spoločností. Viaceré z nich patria medzi najväčšie svojho druhu na svete.

Služby

Terciárny sektor, t.j. sektor služieb v roku 2015 prispel k hrubej pridanej hodnote (ďalej len HPH) 87 percentami. Sektor služieb ponúka podnikateľom širokú škálu služieb, vrátane účtovníckych, bankových a právnych služieb, informačné technológie, poradenské služby pre firmy, dizajn, strojárstvo, lodiarstvo a marketing, zdravotnú starostlivosť a vzdelávanie. Toto všetko v kombinácii s konkurenčnými cenami a profesionálnym prístupom cyperských poskytovateľov služieb, viedlo k premene ostrova na spoľahlivé podnikateľské centrum s veľmi dobrým menom.

Cestovný ruch zohráva dôležitú úlohu v ekonomike. V roku 2015 navštívilo Cyprus viac ako 2,6 mil. turistov, hlavne zo Spojeného kráľovstva (39,2 %), Ruska (19,7 %), škandinávskych krajín (7,5 %), Grécka (5,2 %) a Nemecka (5,2 %), čo predstavovalo príjem vo výške 2,1 mld. eur.

Pozoruhodná odolnosť, akú preukázala v čase doznievania hospodárskej krízy oblasť cestovného ruchu spolu so sektorom profesionálnych služieb, si vyslúžila pochvalu ratingových agentúr a viedla k menšiemu poklesu, ako sa pôvodne očakávalo, čo výrazne prispelo k rýchlejšiemu ekonomickému oživeniu.

Energetika

S cieľom posilniť bezpečnosť dodávok energií, zlepšiť energetickú účinnosť v krajine a podporiť jej geostrategickú úlohu, sa začal prieskum uhľovodíkov vo výlučnej ekonomickej zóne Cypru. Dve licenčné kolá už boli zavŕšené, čo viedlo k ukončeniu dohôd o prieskume v šiestich rôznych blokoch výlučnej ekonomickej zóny, zatiaľ čo tretie kolo práve prebieha. Dňa 7. júna 2015 bolo vydané vyhlásenie o obchodovateľnosti poľa zemného plynu „Afrodita“, čím sa potvrdila existencia značných vyťažiteľných zásob zemného plynu v prieskumnom bloku 12. Toto vyhlásenie predstavuje významný medzník v prechode Cypru z fázy prieskumu uhľovodíkov na ich využívanie. Súčasne je vláda v procese skúmania možností najlepšieho postupu vzhľadom na jej hospodársku politiku zameranú na uhľovodíky, ako aj podporu sprostredkovateľských vyhládok, ktoré sa vytvárajú pre investície v celom reťazci odvetvia uhľovodíkov.

Sekundárny sektor

Sekundárny sektor (najmä výroba a stavebníctvo) v roku 2015 predstavoval 10,5 % HPH. Medzi hlavné priemyselné odvetvia patria potraviny, nápoje, tabak, textilný a odevný priemysel, obuv, kožené výrobky, kovovýroba, chemické látky a plasty.

Rozvoj priemyslu

Rozvoj priemyslu tvorí základnú zložku hospodárskej politiky vlády. Členstvo Cypru v EÚ poskytuje cyperským podnikom možnosť zúčastňovať sa na rôznych komunitných programoch týkajúcich sa priemyselných technológií, vývoja produktov, marketingu a odborného vzdelávania, čo ešte viac podporuje proces reštrukturalizácie. Úrad priemyselného rozvoja cyperského Ministerstva energetiky, obchodu, priemyslu a cestovného ruchu má za cieľ zrýchliť tempo rastu priemyselného sektora a posilniť jeho konkurencieschopnosť v súlade s podmienkami voľného obchodu zavedením viacerých investičných stimulov.

28

Dovoz

Dovoz tovarov je rozdelený do tovarových tried podľa ich ekonomického využitia, napr. spotrebný tovar, palivá a mazivá, medziprodukty, dopravné zariadenia alebo investičný tovar. V roku 2015 zostala Európska únia hlavným zdrojom dodávok tovaru na Cyprus, s podielom 72,3 % na celkovom objeme dovozu. Hlavnými dodávateľmi spomedzi krajín EÚ boli Grécko, Spojené kráľovstvo, Taliansko, Nemecko, Holandsko a Španielsko.

Vývoz

K najdôležitejším domácim produktom na vývoz patria farmaceutické výrobky, syry (vrátane cyperskej špeciality „chalumi“), zemiaky, papierový, sklený a kovový odpad, cement, zlato, citrusové ovocie, ryby, katódy z čistej medi, ovocné a zeleninové šťavy a telekomunikačné zariadenia. V roku 2015 predstavoval vývoz do Európskej únie 51,6 % celkového objemu exportu, a to najmä do Grécka, Írska a Spojeného kráľovstva. Okrem toho 26,6 % celkového vývozu smerovalo do ázijských krajín a 8,9 % do Afriky.

Prekládka

Vďaka svojej geografickej polohe sa Cyprus vyvinul na dôležité centrum prekládok s veľkým objemom reexportu smerujúceho na trhy Blízkeho východu a strednej Európy. Hodnota reexportu zaznamenala v roku 2015 nárast o 27,4 % oproti roku 2014.

Primárny sektor

Primárny sektor (najmä poľnohospodárstvo) prispelo v roku 2015 k HPH podielom 2,3 %. Základnými plodinami sú zemiaky a iné druhy zeleniny, obilniny, citrusy, hrozno a olivy. Z hospodárskych zvierat sa chová najmä dobytok, ovce, kozy, ošípané a hydina. Produkcia rýb pochádza z pobrežného rybolovu, hlbinného rybolovu prostredníctvom vlečných sietí a z morských rybích fariem.

Prírodné zdroje

Medzi prírodné zdroje ostrova patrí meď, sadrovec, drevo, mramor, betonit a prírodný pigment, no ich zásoby nie sú významné. Voda je na Cypre nedostatkovým zdrojom. Problém vyriešila výstavba priehrad a odsolovacie zariadenia.

Zdravotná a sociálna starostlivosť

Zdravotnú starostlivosť na Cypre poskytuje štátne zdravotníctvo a súkromný zdravotnícky sektor. V súčasnosti je šesť štátnych všeobecných nemocníc, dve štátne vidiecke nemocnice, jedna štátna psychiatrická liečebňa a 40 štátnych zdravotných stredísk, ako aj 73 súkromných nemocníc, kliník a centier dennej starostlivosti a veľký počet ordinácií poskytujúcich širokú škálu špecializovaných zdravotníckych služieb. V roku 2014 pripadalo na jedného lekára 295 osôb.

Komplexný program sociálneho poistenia sa vzťahuje na každého pracujúceho občana, muža i ženu, ako aj na ich nezaopatrené deti. Dávky a dôchodky z tohto programu pokrývajú nezamestnanosť, práceneschopnosť, materstvo a vdovstvo, pracovné úrazy, starobu a úmrtie. Okrem toho, v rámci širšej reformy systému sociálnej starostlivosti a solidarity, vláda v roku 2014 zaviedla nový program garantovanej minimálnej mzdy.

Vláda takisto poskytuje rozsiahle spektrum sociálnych služieb, ktoré zahŕňajú denné centrá starostlivosti o deti, domovy dôchodcov, zariadenia pre osoby so zdravotným postihnutím a pre starších

občanov, bezplatné bývanie pre osoby vysídlených z dôvodu tureckej vojenskej invázie, príspevky na nájomné a finančnú pomoc pre komunitné organizácie.

Vzdelávanie

Vzdelávanie poskytujú predškolské zariadenia a základné školy, stredné všeobecnovzdelávacie, technické a odborné školy, nadstavbové školy, špeciálne školy, vysoké školy a neformálne školy a centrá. Školská dochádzka je povinná do veku 15 rokov. Predškolské, základné a stredoškolské vzdelanie na štátnych školách, v štátnych nadstavbových školách a na verejných univerzitách je bezplatné. Na Cypre sú tri štátne univerzity: Cyperská univerzita a Otvorená univerzita - obidve sa nachádzajú v Nikózii - a Cyperská technická univerzita v Limassole. Pôsobí tam aj päť súkromných univerzít a 41 akadémií a vysokých škôl.

Podľa počtu absolventov vysokoškolského štúdia sa Cyprus zaraďuje vysoko, pretože veľká väčšina absolventov stredných škôl v štúdiu pokračuje. Medzinárodný rozmer vzdelávania je na Cypre dôležitý; zahraniční študenti môžu získať veľmi kvalitné vysokoškolské vzdelanie v bezpečnom a priateľskom prostredí za prijateľnú cenu.

30

Kultúra

Veľký význam sa prikladá podpore kultúry s dôrazom na literatúru, hudbu, tanec (moderný i klasický), výtvarné umenie, film a divadlo. Každoročne sa organizuje osobitný festival umenia Kypria, ktorý hostí umelcov a súbory s medzinárodným uznaním z Cypru, Grécka a mnohých ďalších krajín, vrátane operných, divadelných, hudobných, tanečných a filmových predstavení a výstav výtvarného umenia.

Na Cypre sa nachádza množstvo múzeí, vrátane Cyperského múzea v Nikózii, ktoré je najväčším archeologickým múzeom na ostrove. V múzeách sú umiestnené zbierky reprezentujúce históriu ostrova a zahŕňajú keramiky, sochy, kovové predmety, šperky, skupiny hrobiek, byzantské ikony, ako aj predmety ľudového umenia a remesiel.

Štátna galéria zase poskytuje priestor trvalej výstave štátnej zbierky súčasného cyperského umenia, pravidelne sa tu konajú aj významné výstavy zo zahraničia, ako aj retrospektívne výstavy cyperských priekopníkov výtvarného umenia. V galérii Leventis sú vystavené takmer všetky diela zo zbierky Nadácie A.G.Leventisa a je jedinou galériou na Cypre, ktorá obsahuje obrazy európskych dejín umenia.

Kultúrne služby Ministerstva školstva a kultúry organizujú výstavy súčasných cyperských umelcov na Cypre aj v zahraničí, a rovnako aj výstavy v rámci kultúrnych výmen s inými krajinami alebo v

spolupráci so zahraničnými múzeami a umeleckými inštitúciami. Zároveň organizujú alebo podporujú účasť cyperských umelcov na veľkých medzinárodných výstavách.

Médiá

Cyprus má úplnú slobodu prejavu. Slobodu vyjadrovania a médií chráni ústava a príslušné zákony o tlači, rozhlase a televízii.

K polovici roku 2016:

- vychádzalo 6 denníkov v gréčtine, 2 denníky v angličtine a veľký počet týždenníkov a periodických novín a časopisov
- vysielalo 8 celoštátnych televíznych staníc
- vysielalo 18 celoštátnych a 25 lokálnych rozhlasových staníc
- pôsobila 1 spravodajská agentúra (Cyperská tlačová agentúra).

Okrem toho je tu mnoho súkromných predplatných kanálov a satelitných televíznych sietí. Cyprus slúži aj ako základňa pre viacero medzinárodných spravodajských médií a korešpondentov pokrývajúcich širší región Blízkeho východu. V posledných rokoch možno pozorovať prudký nárast počtu internetových médií v gréčtine a takisto v angličtine.

KYPROS - CYPRUS

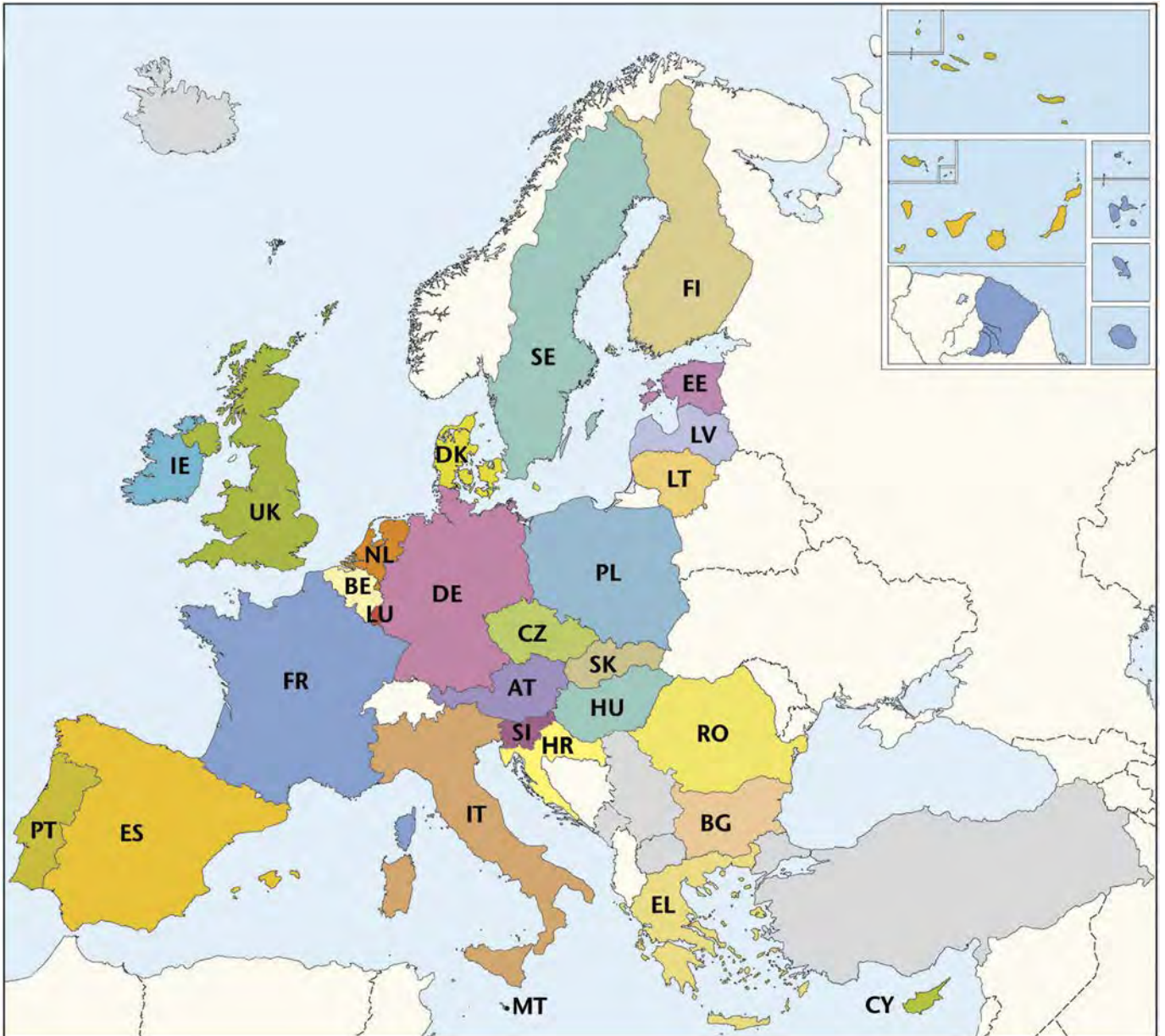
KYPROS - CYPRUS

Geophysical Map of Cyprus

Km 10 5 0 10 20 30 40 Km

REFERENCE	
Motorway	
Main road	
Rivers	
Lakes	
Town	
Community	
Airport	
UN Ceasefire Line (1974)	
District Boundary	
UK Sovereign Base Area Boundary	

The European Union

CHRONOLÓGIA

História Cypru sa datuje do 10. tisícročia pred n. l.

- 2. a 1. tisícročie pred n. l.** Mykénsko-achájski Gréci sa usadili na Cypre a priniesli na ostrov grécku kultúru.
- 30 pred n. l. - 330 n. l.** Cyprus je provinciou Rímskej ríše.
- 330 – 1191** Cyprus je provinciou Byzantskej ríše.
- 1191 – 1571** Cyprus je pod nadvládou križiakov, rádu Templárskych rytierov, franského rodu Lusignanovcov (1192-1489) a Benátčanov (1489-1571).
- 1571 – 1878** Cyprus je pod nadvládou Osmanskej ríše.
- 1878** Osmanská ríša dáva Cyprus do prenájmu Británii.
- 1914** Cyprus je násilne pričlenený k Británii v dôsledku spojenectva Turecka s Nemeckom počas 1. sv. vojny.
- 1923** Turecko sa vzdáva všetkých svojich práv na Cyprus na základe Zmluvy z Lausanne.
- 1925** Cyprus je vyhlásený za kolóniu Britskej koruny.
- 1931** Prvé povstanie gréckych Cyperčanov proti britskej nadvláde.
- 1954** Grécko nastoľuje otázku sebaurčenia Cypru na Valnom zhromaždení OSN.
- 1955 – 1959** Protikolonialistický oslobodzovací boj proti britskej nadvláde.
- 1959** Cyprus získava nezávislosť na základe dohôd medzi Gréckom, Tureckom a Veľkou Britániou vyrokovaných v Zürichu a Londýne.

- 1960: 16. august** Oficiálne vyhlásenie vzniku Cyperskej republiky.
- 1963** Prezident Makarios predkladá na diskusiu zmeny ústavy, ktoré Turecko a vedenie tureckých Cyperčanov odmietajú. Povstanie turecko-cyperských extrémistov.
- 1964** Príchod Mierových síl OSN (UNFICYP). Turecko bombarduje a vyhráža sa inváziou na Cyprus.
- 1967** Turecko sa opäť vyhráža inváziou na Cyprus.
- 1968** Začiatok rozhovorov medzi grécko-cyperskou a turecko-cyperskou komunitou pod záštitou OSN s cieľom vyriešiť medzikomunitný spor.
- 1974: 15. júl** Grécka vojenská junta organizuje puč proti vláde Cyperskej republiky.
- 1974: 20. júl** Turecko uskutočňuje inváziu na Cyprus a počas dvojfázovej operácie obsadzuje 36,2 % územia republiky.
- 1983** Vedenie tureckých Cyperčanov s podporou Turecka jednostranne vyhlasujú Severotureckú cyperskú republiku na územiach Cyperskej republiky okupovaných Tureckom. Bezpečnostná rada OSN a všetky hlavné medzinárodné organizácie tento čin odsudzujú a žiadajú rešpektovanie nezávislosti, zvrchovanosti a územnej celistvosti Cyperskej republiky. Bezpečnostná rada vyhlasuje tento akt secesie za „právne neplatný“.
- 1990** Cyperská republika podáva žiadosť o členstvo v EHS.
- 1998** Začiatok prístupových rokovaní medzi Cyprom a EÚ.
- 2003: 16. apríl** Cyperská republika podpisuje v Aténach Zmluvu o pristúpení k EÚ.
- 2004: 24. apríl** Grécki Cyperčania drvivou väčšinou odmietajú Annanov plán (verzia V) na riešenie cyperského problému, pretože nerieši ich hlavné obavy. Tureckí Cyperčania plán podporujú.

- 2004: 1. máj** Cyperská republika sa stáva členom Európskej únie.
- 2006: 8. júl** Cyperský prezident a vodca tureckých Cyperčanov sa dohodli na súbore pravidiel (Dohoda z 8. júla), ktoré budú usmerňovať mierový proces na Cypre.
- 2008: 1. január** Cyprus sa stáva súčasťou eurozóny.
- 2008: 3. september** Cyperský prezident a vodca tureckých Cyperčanov začínajú priame a všestranné rokovania o cyperskom probléme.
- 2010: 1. október** Cyperská republika oslavuje 50. výročie svojej nezávislosti.
- 2012: 1. júl – 31. december** Cyperská republika je po prvý raz predsedníckou krajinou Rady Európskej únie.
- 2014: 11. február** Cyperský prezident a vodca tureckých Cyperčanov sa dohodli na Spoločnom vyhlásení o obnovení rozhovorov o cyperskom probléme.
- 2015: 15. máj** Obnovenie rozhovorov pod záštitou OSN o cyperskom probléme medzi prezidentom Cypru a novým vodcom tureckých Cyperčanov.

REFERENCIE

Ďalšie informácie nájdete na nasledujúcich internetových stránkach:

Cyperská republika – www.cyprus.gov.cy

Predsedníctvo Cyperskej republiky – www.presidency.gov.cy

Snemovňa reprezentantov – www.parliament.cy

Tlačová a informačná kancelária – www.pio.gov.cy

Ministerstvo zahraničných vecí – www.mfa.gov.cy

Ministerstvo obrany – www.mod.gov.cy

Ministerstvo poľnohospodárstva, rozvoja vidieka a životného prostredia – www.moa.gov.cy

Ministerstvo spravodlivosti a verejného poriadku – www.mjpo.gov.cy

Ministerstvo energetiky, obchodu, priemyslu a cestovného ruchu – www.mcit.gov.cy

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a sociálneho poistenia – www.mlsi.gov.cy

Ministerstvo vnútra – www.moi.gov.cy

Ministerstvo financií – www.mof.gov.cy

Ministerstvo školstva a kultúry – www.moec.gov.cy

Ministerstvo dopravy, komunikácií a verejných prác – www.mcw.gov.cy

Ministerstvo zdravotníctva – www.moh.gov.cy

Generálne riaditeľstvo pre európske programy, koordináciu a rozvoj – www.dgepcd.gov.cy

Štatistický úrad – www.mof.gov.cy/cystat

Centrálna banka – www.centralbank.gov.cy

Cyperská organizácia cestovného ruchu – www.visitcyprus.org.cy

Cyperská tlačová agentúra – www.cna.org.cy

P.I.O. 27/2017 - 1.500 Slovak

ISBN 978-9963-50-447-3

Vydala Tlačová a informačná kancelária, Cyperská republika

www.pio.gov.cy

Tlač: Konos Press Ltd